

STALO SE VE ŠKOLE

V kuřáckém salonku seděli dva muži a povídali si o časech, kdy navštěvovali soukromou střední školu.

„U nás ve škole jsme měli na schodech otištěnou stopu ducha,“ vykládal A. „Jak vypadala? Abych pravdu řekl, dost nepřesvědčivě. Měla prostě tvar boty s hranatou špičkou, pokud si dobře vzpomínám. To schodiště bylo kamenné. Ani jsem neslyšel, že by se k ní vázal nějaký příběh, což mi přijde trochu zvláštní. Je mi divné, že si nikdo žádný nevymyslel.“

„Tímhle si u malých kluků nemůžete být nikdy jistý. Stvoří si vlastní bájesloví a to pak koluje jen mezi nimi. Mimochodem, to je téma pro vás jako dělané – folklor soukromých škol.“

„To ano, ale příliš se z něho vytěžit nedá. Dokážu si představit, že kdyby se kupříkladu zkoumal soubor strašidelných příběhů, které si mezi sebou vykládají chlupci na soukromých školách, ukázalo by se, že jde vlastně jen o velmi zestručnělé verze povídek obsažených v knihách.“

„Dneska by jim navíc poskytly vydatný zdroj časopisy jako *Strand*, *Pearson's* a některé další.“

„Bezpochyby – o těch se nám tenkrát ani nesnilo. Zkusme jednu věc. Schválně jestli si vybavím aspoň ty nejběžnější povídačky, které jsem kdy vyslechl. Tak třeba: v jednom domě byla světnice a několik lidí po sobě v ní chtělo mermomocí strávit noc; a každé ráno onoho dotyčného člověka našli, jak klečí v koutě, a sotva řekne: ‚Já ho viděl‘, zemře.“

„Nebyl to ten dům na Berkeleyho náměstí?“

„Tuším, že byl. Potom ta o muži, co v noci zaslechl nějaký šramot na chodbě, otevřel dveře a spatřil, jak se k němu někdo plazí po čtyřech a oko má vyhrželé až na tvář. A ještě jedna, počkejte – ano! O tom pokoji, ve kterém našli ležet mrtvého člověka v posteli s otiskem podkovy na čele, a taky na podlaze pod tou postelí bylo plno otisků podkov, už ani nevím proč. A pak ta o té paní, co jen za sebou v cizím domě zamkla dveře ložnice, zaslechla mezi závěsy u postele tenounký hlásek: ‚A teď tu spolu budem zavření celou noc.‘ Žádná z nich neměla logické vysvětlení ani pokračování. Ale stejně by mě zajímalo, jestli se doposud těší takové oblibě.“

„Nejspíš ano, a ještě se přiživují z časopisů, jak jsem říkal. Ovšem o skutečném duchu na soukromé škole jste asi neslyšel, nebo ano? Myslel jsem si to. Nikdo, s kým jsem měl tu čest, o ničem podobném neslyšel.“

„Říkáte to, jako byste sám něco takového zažil.“

„To netvrdím, ale jedna příhoda mi nejde z hlavy. Došlo k ní před dobrými třiceti lety, když jsem sám studoval na soukromé škole, a nemám pro ni žádné vysvětlení.“

Ta škola se nacházela nedaleko Londýna. Byla umístěna v rozlehlé, poměrně staré budově – velkém bílém domě s nádherným parkem kolem; v zahradě rostly mohutné cedry podobně jako v mnoha jiných starších zahradách v údolí Temže a na třech čtyřech loukách, které jsme využívali jako hřiště, stály letité jilmy. Podle mě to bylo docela půvabné místo, jenže to víte, chlapci málokdy přiznají, že je na jejich škole něco pozoruhodného.

Do školy jsem nastoupil v září někdy z kraje sedmdesátých let a mezi hochy, co přijeli též den, byl jeden, který mi hned padl do oka. Pocházel ze skotské Vysočiny a já mu budu říkat McLeod. Není třeba se zdržovat popisem toho, jak vypadal, hlavní věc je, že jsem se s ním důvěrně skamarádil. Nebyl vlastně nijak výjimečný – učení ani hry mu příliš nešly –, ale mně se zamlouval.

Škola to byla opravdu velká, muselo do ní chodit něco mezi sto dvaceti až sto třiceti studenty, což vyžadovalo i početný profesorský sbor, dosti často obměňovaný.

Jednou, když už jsem na ní byl snad třetí nebo čtvrtý trimestr, nastoupil nový profesor. Jmenoval se Sampson. Byl to vysoký, urostlý, pobledlý muž s černou bradkou. Řekl bych, že jsme ho měli rádi: byl zcestovalý, při vycházkách nás bavil spoustou příhod a často mezi námi vznikla strkanice o to, kdo mu půjde nejbliž, aby slyšel co nejlíp. Taky si vybavuji – vida, doteď jsem po tom skoro ani nevzdechl –, že měl na řetízku u hodínek zavěšený talisman, který jednou upoutal moji pozornost, a on mi dovolil, abych si jej prohlédl. Soudím, že to byla zlatá byzantská mince, z lícové strany měla vyobrazeného nějakého legračního císaře a na rubu byla téměř úplně ohlazená. Tam si poněkud barbarsky vyryl své iniciály G. W. S. a datum 24. července 1865. Ano, teď si vzpomínám, prý ji našel v Cařihradu; velká byla asi jako florin, nebo spíš ještě menší.

A pak se stala první podivná věc. Sampson s námi probíral latinskou gramatiku. Měl jednu oblíbenou metodu – snad i celkem dobrou – spočívající v tom, že nás nechal vymýšlet věty, jimiž

bychom dokládali pravidla, která jsme si měli osvojit. Báječná příležitost pro hlupáky, aby se blýskli kdejakou nehorázností – o tom by se daly vyprávět celé zkazky. Jenže Sampson si uměl zjednat kázeň, a tak jsme to na něho raději nezkoušeli. Tentokrát nám vysvětloval, jak lze v latině vyjádřit slovo *pamatovat*, a dal nám za úkol vytvářet věty se slovesem *memini*, ‚pamatuji si‘. Většina z nás vymýšlela prostinké věty jako ‚Pamatuji si svého otce‘ nebo ‚Pamatuje si svou knihu‘ a podobné banality, a řekl bych, že mnozí napsali *memino librum meum* a tak dále; jen ten chlapec, o kterém jsem se zmínil – McLeod –, očividně dumal nad něčím složitějším. My ostatní jsme jen chtěli, aby nám naše věty prošly a jelo se dál, takže do něho někteří pod lavicí kopali a já, jelikož jsem seděl vedle něho, jsem ho šfouchl loktem a šepetem ho vybídl, aby sebou koukal hodit. Ale on jako by mě ani nevnímal. Mrkl jsem k němu na papír a zjistil, že zatím nenapsal ani čárku. Tak jsem ho rycnul ještě jednou a vyčinil mu, ať nezdržuje. To konečně zabralo. Jako by se vytrhl ze sna, honem načmáral na papír asi dva řádky a odevzdal jej se zbytkem třídy. Protože byl jedním z posledních, na koho měla dojít řada, a poněvadž se Sampson zdržel důkladným rozbohem u těch výtečníků, kteří vytvořili takové zhůvěřilosti jako *meminiscimus patri meo*, stalo se, že než se dostal k McLeodovi, odbily hodiny dvanáct a McLeod si musel na opravu své věty počkat přes přestávku. Venku se nic zvláštního nedělo, a tak jsem čekal, kdy přijde. Nakonec se přišoural jako zmoklá slepice a mně bylo jasné, že si nějak zavařil.

‚Tak co,‘ povídám, ‚jak jsi dopad?‘

‚Nevím,‘ on na to, ‚těžko říct, ale mám dojem, že si na mě Sampson nějak zased.‘

‚Tys mu tam napsal nějakou hovadinu, co?‘

‚Žádný strachy,‘ povídá. ‚Podle mě to bylo dobře. Napsal jsem: *Memento* – tak přece jde říct ›pamatuji‹ a pojí se to s genitivem – *memento putei inter quatuor taxos*.‘

„Tohle že není hovadina, jo?“ povídám já. „Co tě to napadlo? A co to vůbec znamená?“

„Největší sranda je,“ povídá McLeod, „že já ani pořádně nevím, co to znamená. Vím jen, že mi to najednou blesklo hlavou, a tak jsem to napsal. Ale tuším, co by to mohlo znamenat, protože těsně předtím mi vyvstal před očima takový obrázek... takže by to mohlo znamenat ›pamatuj na studnu mezi čtyřmi‹ – jak se jmenujou ty tmavý stromy s červenýma bobulema?“

„To myslíš jeřáby?“

„O těch jsem v životě neslyšel,“ povídá McLeod, „ne, počkej – tisy.“

„A co na to Sampson?“

„No, tvářil se dost divně. Když si to přečetl, zvednul se, šel ke krbu, stál tam dobu otočený ke mně zády a neřekl ani slovo. A pak, ani se neotočil, mi tiše povídá: ›Co bys řekl, že to znamená?‹ A tak jsem mu řekl, co si myslím, akorát na ty pitomý stromy jsem si nevzpomněl, a potom se mě vyptával, proč jsem to napsal, a tak jsem mu musel něco napovídat. Dál už o tom nemluvil, jen se zajímal, jak jsem tady dlouho, odkud pocházím a tak. Nakonec mě pustil, ale vypadal ti, že ho to nějak vzalo.“

Už si nepamatuju, co dalšího o tom mezi námi ještě padlo. Druhý den zůstal McLeod v posteli s nachlazením nebo něčím takovým a do školy se vrátil nejdřív za týden. A nejmíň měsíc uplynul bez jakékoli významnější příhody. Jestli se pan Sampson opravdu tak vylekal, jak si myslel McLeod, nedával to na sobě znát. Teď si jsem samozřejmě jistý, že se v jeho minulosti odehrálo něco prapodivného, ale nebudu předstírat, že jsme jako kluci byli natolik bystří, abychom se dovtipili, co za tím vězí.

Příhodila se však ještě jedna událost podobná té, o které jsem vám teď vyprávěl. Od onoho dne jsme ve škole museli ještě několikrát vymýšlet příklady na doložení různých pouček, nikdy jsme už ale nenarazili, leda když jsme postupovali nesprávně. Až nadešel den, kdy jsme probírali tu příšernost, které se říká

podmínkové věty, a dostali jsme za úkol vytvořit podmínkovou větu vyjadřující následek v budoucnosti. Něco jsme tedy splácali, odevzdali a Sampson začal naše pokusy opravovat. Najednou vyskočil, z hrdla se mu vydral prazvláštní chropot, a vyběhl ze dveří hned vedle katedry. Minutku dvě jsme zůstali sedět a pak – tedy ne že by se to slušelo – jsme se já a pár dalších hochů zvedli a šli si prohlédnout papíry ležící na katedře. Pochopitelně mě napadlo, že mu tam někdo napsal nějaký nesmysl a Sampson ho šel nahlásit řediteli. Zároveň jsem však postřehl, že si s sebou ze třídy žádný papír nevzal. Vrchní list byl psán červeným inkoustem – takový jsme nikdo z nás neměl – a taky to nebyl rukopis žádného z mých spolužáků. Všichni včetně McLeoda si stránku prohlédli a dušovali se, že oni to nepsali. Pak mě napadlo odevzdané papíry přepočítat. A jen jsem si tím potvrdil, co už jsem tušil: papírů bylo sedmnáct, kdežto nás ve třídě jen šestnáct. Ten přebytečný list jsem si vzal a nechal si ho; myslím, že ho pořád ještě někde mám. Zajímá vás, co na něm stálo? Bylo to prosté a podle mě úplně neškodné.

Si tu non veneris a me, ego veniam ad te, což tuším znamená: Nepřijdeš-li za mnou, přijdu já za tebou.“

„Mohl byste mi ten papír ukázat?“ přerušil ho jeho posluchač.

„Jistěže, ale stala se další podivná věc. Když jsem ho ten den odpoledne vyndal ze skříňky – a já vím, že to byl tentýž list papíru, protože jsem na něm nechal otisk prstu –, po písmu nebylo ani památky. Nezahodil jsem ho, jak už jsem vám řekl, a od té doby jsem na něm provedl několik pokusů, abych se přesvědčil, nebylo-li použito tajného inkoustu, ale naprosto bez výsledku.

Tolik tedy k téhle záležitosti. Asi za půl hodiny se Sampson vrátil, prohlásil, že se mu udělalo nevolno, a pustil nás domů. Načež velmi opatrně přistoupil ke katedře a mrkl na vrchní list. Musel si v tu chvíli nejspíš pomyslet, že se mu to všechno jen zdálo, ale na nic se nevyptával.

Ten den jsme už neměli výuku a nazítří přišel Sampson do školy jakoby nic. V noci pak došlo ke třetí, poslední příhodě.

Spali jsme s McLeodem v křídle, které přiléhalo kolmo k hlavní budově. Sampson obýval ložnici v prvním patře hlavní budovy. Svítil jasný úplněk. Nevím přesně, kolik bylo hodin, něco mezi jednou a druhou, když tu mnou někdo zatřásl a já se probudil. Byl to McLeod, celý vyjukaný.

„Vylez,“ burcoval mě, „dělej! K Sampsonovi leze oknem zloděj!“

Sotva jsem se probral, povídám: „Tak začneme křičet a vzbudíme ostatní.“

„Ale ne,“ on na to, „čertví kdo to je, na co dělat kravál – pojď se podívat.“

Šel jsem se tedy podívat a jak jinak, nikdo tam nebyl. To mě naštvalo a už jsem se chtěl do McLeoda pustit, ale najednou se mě bůhvíproč zmocnil takový nepříjemný pocit a já byl tuze rád, že v tu chvíli nejsem sám. Stáli jsme u okna, dívali se ven, a jakmile jsem se trochu vzpamatoval, zeptal jsem se McLeoda, co tedy slyšel nebo viděl.

„Neslyšel jsem nic,“ povídá, „ale tak pět minut před tím, než jsem tě probudil, jsem se díval tady z toho okna a vidím, že u Sampsona sedí nebo klečí na parapetu chlap, kouká dovnitř, a připadalo mi, jako by ho rukou vybízela, aby šel ven.“

„Jaký chlap?“

McLeod se ošil. „To nevím, ale jedno ti řeknu – byl ukrutně vyzábělý a vypadalo to, že je od hlavy až k patě celý promočený. A taky,“ rozhlédl se a zašeptal, jako by se děsil vlastního hlasu, „taky si nejsem jistý, jestli byl vůbec naživu.“

Ještě nějakou chvíli jsme se takhle šeptem bavili a pak jsme zalezli do postele. Po celou dobu se nikdo jiný v ložnici nevzbudil ani nepohnul. Snad se nám potom ještě podařilo na chvíli usnout, ale druhého dne jsme ani jeden nestáli za nic.

Toho dne pan Sampson zmizel, jako by se po něm země slehla, a pokud vím, od té chvíle se po něm nenašla sebemenší stopa.

Když o tom tak přemýšlím, nejpodivnější mi na tom všem připadá, že ani McLeod ani já jsme se nikdy slůvkem nezmínili před někým dalším, co jsme té noci viděli. Ovšemže se nás na to nikdo neptal, ale i kdyby, mám za to, že bychom nejspíš nedovedli odpovédět – jako bychom o tom zážitku ani nebyli schopni mluvit.

Tak to je ta má historka,“ uzavřel vyprávějící. „Jediná strašidelná povídka odehrávající se v prostředí školy, kterou znám, nebo spíš její velmi vzdálená obdoba.“

To, co následuje, bude asi mnohým připadat hodně konvenční, jenže celý příběh má své pokračování a nelze jej zatajit. Vyslechl si jej mnohý posluchač a v druhé půli téhož nebo snad následujícího roku jeden z nich pobýval na venkovském záměčku v Irsku.

Jednoho večera se jeho hostitel probíral v kuřáckém salonku zásuvkou plnou nejrůznějších věcí. Tu mu přišla do ruky malá krabička. „Vy se vyznáte ve starožitnostech,“ obrátil se na hosta. „Řekněte mi, co je tohle.“ Můj přítel krabičku otevřel a objevil v ní tenký zlatý řetízek, na němž byl připevněn jakýsi předmět. Podíval se na něj a sundal si brýle, aby jej mohl prozkoumat důkladněji.

„Jak jste k tomu přišel?“ zeptal se.

„Dosti zvláštním způsobem,“ zněla odpověď. „Pamatujete se na ty keře tisu v parku? Asi před rokem či přede dvěma jsme čístili starou studnu, která stávala tady na palouku, a co byste řekl, že jsme v ní objevili?“

„Snad ne nějaké tělo?“ nadhodil návštěvník poněkud znepokojeně.

„Přesně tak, ba co víc – a to doslova –, našli jsme těla dvě.“

„Proboha! Dvě? Dalo se podle něčeho zjistit, jak se tam ocitla? A tuhle věčičku jste našli u nich?“

„Ano. Mezi cáry oděvu, které měl na sobě jeden z těch nešťastníků. Strašné, ať už se to seběhlo, jak chtělo. Jedna mrtvola svírala druhou v těsném objetí. Jistě tam hnily aspoň třicet

let – dávno předtím, než jsme se sem nastěhovali. Nemusím vám říkat, že jsme studnu ihned zasypali. Dokážete rozluštit, co je vyrytého na té zlaté minci, co držíte v ruce?“

„Myslím, že ano,“ odtušil přítel a podržel ji na světle (ačkoli mu nedělalo potíže nápis přečíst). „Vypadá to jako ‚G. W. S., 24. července 1865‘.“